

Katechéza 3 – Misál pre Cirkev, ktorá slávi

Drahí bratia a sestry! Od momentu poslednej večere, kedy nám Pán Ježiš daroval Eucharistiu ako sprítomnenie jeho obety na kríži, Cirkev, osvietená Duchom Svätým, chránila neporušené tajomstvo tejto večere. Verná výslovnému príkazu Ježiša: „Toto robte na moju pamiatku“ každý raz, keď spoločenstvo veriacich slávi Eucharistiu, ohlasuje Pánovu smrť, vyznáva jeho zmŕtvychvstanie a žije v očakávaní jeho príchodu. Eucharistia je spomienkou na Paschu – realizáciou novej a večnej zmluvy a ohlasovaním nového neba a novej zeme.

V Emmauzoch pri lámaní chleba sa smutné a sklesnuté oči dvoch učeníkov otvárajú a spoznávajú Ježiša. Od toho večera lámanie eucharistického chleba uzdravuje naše oči a robí ich schopnými vidieť v kríži vlastných bolestí našu slávu a spoznať na našej životnej ceste Pánovu prítomnosť. Takto to bude až do dňa návratu Ježiša Krista.

Na brehu Galilejského mora zmŕtvychvstalý Ježiš naplňa siete svojich učeníkov, ktorí ešte nepochopili, čo znamená byť rybármi ľudí, a po lámaní chleba je Peter povolaný k svojej pastierskej misii. Od toho rána naša misia ohlasovania Krista spočíva v účasti na eucharistickom stole, ktorý nám Kristus pripravuje. V Cirkvi sa všetko rodí so skúsenosťou Eucharistie, k nej sa navracia, pretvára a harmonizuje. V Eucharistii sa spôsob chleba a vína, teda toho, čo patrí zemi, stáva Kristovým telom a krvou, teda tým, čo je v nebi. Eucharistia teda každý deň vzdáva chvály Stvoriteľovi a Pánovi sveta.

Cirkev sa rodí z Eucharistie, nachádza a stáva sa Kristovým telom tým spôsobom, že každý deň sa sýti jeho Telom. „Eucharistia je sviatosť lásky,“ hovorí sv. Tomáš Akvinský. V slávení Kristova láska prichádza k nám v Tele, aby pokračovala svoje dielo v nás a prostredníctvom nás. A Eucharistia je Kristus, ktorý sa stáva prítomným a privádza nás k svojej láske a zapája nás do bezpodmienečného vzťahu s ním, ktorý je pre nás nevyhnutný.

Rímsky misál nie je iba nástroj na slávenie, ale je predovšetkým privilegovaným svedkom toho, ako Cirkev poslúchla prikázanie lámania chleba na Pánovu pamiatku. Strany Rímskeho misála uchovávajú bohatstvo a tradíciu Cirkvi, uchovávajú jej túžbu ponoriť sa do veľkonočného tajomstva, pomáhajú jej sláviť Eucharistiu, aby ho pretvorila do života. Misál spolu s lekciónárom teda konkretizuje slávenie Eucharistie a liturgické udalosti nie sú súkromnými, ale sú slávením celej Cirkvi, ktorá je sviatosťou jednoty, kde sa Boží ľud stretá na slávení Eucharistie pod autoritou diecézneho biskupa. Vydanie nového misála je pozvaním nás všetkých k znovuobjaveniu liturgie ako prvého a nevyhnutného prameňa kresťanského života. Objavujme spoločne krásu a silu kresťanského slávenia, učme sa jeho jazyk, gestá a slová bez vnášania profánnych vecí. Nechajme sa formovať gestami a svätými znakmi a sýtme sa misálovými textami. Povzbudzuje nás k tomu pápež František: „Vieme, že nestačí zmeniť liturgické knihy, aby sa zmenila kvalita liturgie, pretože život je naozaj vzdávanie vďaky Bohu, je potrebné zmeniť srdce, a táto zmena sa musí prejavíť v kresťanskom slávení.“

Pozrime sa teraz na najdôležitejšie zmeny, ktoré prinieslo nové vydanie Rímskeho misála. V novom slovenskom Rímskom misáli sa nachádzajú dva typy úprav:

1) Zmeny a doplnenia, ktoré si vyžiadalo nové latinské tretie typické vydanie, promulgované v roku 2000. Ide najmä o preusporiadanie niektorých omšových formulárov, napr. v Spoločných omšiach Panny Márie, a o doplnenie nových textov. Doplnené boli texty pre slávenia, ktoré boli pridané do liturgického kalendára a chýbali v doterajšom Rímskom misáli, ale aj iné liturgické texty – napr.

Turíčna vigília, vigílna omša na slávnosť Zjavenia Pána, prefácia O svätých mučeníkoch II., niektoré votívne omše, modlitby nad ľuďom na každý deň Pôstneho obdobia, nové výzvy na prepustenie ľudu. Doplnené boli aj texty pre nové slávenia v slovenskom liturgickom kalendári.

2) Úpravy doterajšieho prekladu. Promulgačný dekrét tretieho typického latinského vydania (20. apríla 2000) požaduje od konferencií biskupov, aby doteraz používané texty upravili tak, aby boli vernejšie latinskému originálnemu textu. Inštrukcia o preklade liturgických textov *Liturgiam authenticam*, (čl. 131 a 133) takisto požaduje revíziu doterajších prekladov. Preto v súčasnom slovenskom znení boli identifikované miesta, ktoré sa výraznejšie odkláňajú od latinského originálneho textu a boli nanovo preložené.

Azda najvýznamnejšia úprava sa týka slov premenenia, ktoré budú znieť:

VEZMITE A JEDZTE Z NEHO VŠETCI, **LEBO** TOTO JE MOJE TELO, KTORÉ SA OBETUJE ZA VÁS.

VEZMITE A PITE Z NEHO VŠETCI, **LEBO** TOTO JE KALICH MOJEJ KRVI, KTORÁ SA VYLIEVA ZA VÁS **I ZA MNOHÝCH** NA ODPUSTENIE HRIECHOV. JE TO KRV NOVEJ A VEČNEJ ZMLUVY. TOTO ROBTE NA MOJU PAMIATKU.

Spojka „lebo“ je doplnená kvôli tomu, že v latinskom texte sa nachádza slovo „enim“.

Nahradenie doterajšieho slovného spojenia „za všetkých“ novým spojením „za mnohých“ je vyhovením požiadavke Kongregácie pre Boží kult a disciplínu sviatosti z roku 2006. Kongregácia zmenu tohto slova odôvodnila takto: Text, ktorý zodpovedá slovám „pro multis“ – „za mnohých“, uchovávaný Cirkvou, konštituuje formulu, ktorá bola používaná po latinsky v rímskom obrade už od prvých storočí. V posledných tridsiatich rokoch však niektoré texty, ktoré boli schválené v moderných jazykoch, prekladajú tento výraz interpretatívnou formou: „za všetkých“. Neexistuje však žiadna pochybnosť o platnom slávení svätých omší, pri ktorých bola použitá formula riadne schválená, obsahujúca ekvivalentný výraz slovám „za všetkých“, pretože výraz „za všetkých“, nepochybne zodpovedá správnej interpretácii úmyslu Pána. Je predsa dogmou viery, že Kristus zomrel na kríži za všetkých mužov a všetky ženy (porov. Jn 11,52; 2 Kor 5,14-15; Tit 2,11; 1Jn 2,2). Sú však mnohé argumenty v prospech presnejšieho prekladu tradičného výrazu „za mnohých“:

a. Evanjeliá podľa Matúša a Marka (Mt 26,28; Mk 14,24) majú špecifický odkaz na „mnohých“ („polloi“), za ktorých Pán vykonáva svoju obetu. Tento výraz bol daný do popredia niektorými exegétmi vzhľadom na slová proroka Izaiáša: „Môj spravodlivý služobník svojou vedomosťou ospravedlní mnohých a on poniesie ich hriechy. Lebo vylial svoju dušu na smrť a pripočítali ho k hriešnikom. On však niesol hriechy mnohých a prihováral sa za zločincov“ (Iz 53, 11.12b). Bolo by naozaj možné povedať v súlade s evanjeliiovými textami „za všetkých“ (porov. Lk 12, 41), avšak formula daná v slovách ustanovenia je „za mnohých“, a takto boli tieto slová verne preložené vo väčšine moderných biblických prekladov.

b. Rímsky obrad v latinskom jazyku v slovách premenenia nad kalichom vždy používal termín „pro multis“, a nikdy nie „pro omnibus“.

c. Eucharistické modlitby východných obradov v gréčtine, v sýrčine, v arménčine a v slovanských jazykoch používajú vo svojich jazykoch slovný ekvivalent latinského „pro multis“.

d. Preklad „za mnohých“ je verným prekladom latinského „pro multis“, zatiaľ čo preklad „za všetkých“ je skôr spôsob vysvetlenia, ktorý patrí do oblasti katechézy.

e. Výraz „za mnohých“, hoci zostáva otvorený zahrnutiu každej ľudskej osoby do plánu spásy, okrem toho vyjadruje aj fakt, že spása nie je určená mechanickým spôsobom, bez

rešpektovania vôle alebo spolupráce človeka. Veriaci je pozvaný vo viere prijať dar, ktorý mu bol ponúknutý, a dostať/prijať nadprirodzený život, ktorý je udelený tým, ktorí spolupracujú na tomto tajomstve, pričom ho prežívajú vo vlastnom živote, a to takým spôsobom, aby sami boli zahrnutí medzi tých, o ktorých biblický text hovorí, že sú „mnohí“.

f. V súlade s inštrukciou *Liturgiam authenticam* by sa malo vyvinúť úsilie, aby sme boli vernejší latinským textom v typických vydaniach liturgických kníh.

Nehľadajme za touto úpravou žiadne konšpirácie, žiadnu zmenu v náuke Cirkvi, ale iba vernejšie priblíženie sa Ježišovým slovám tak, ako ich vyriekol pri Poslednej večeri.